

Samenstel- verklaring: van het mkb hoeft het niet

Als de klant werkelijk koning is, dan kan de huidige samenstelverklaring per direct worden afgeschaft. Want voor het midden- en kleinbedrijf is bij monde van MKB-Nederland het nut van de verklaring verre van duidelijk. “Er staat meer niet dan wel in.”

TEKST ADRIE BOXMEER | BEELD CORBIS, MARJA BROUWER

Met de discussie rond de samenstelverklaring die op dit moment in de NIVRA-gelederen woedt, is iets merkwaardigs aan de hand. Want eigenlijk zijn voor- en tegenstanders het grotendeels met elkaar eens: de samenstelverklaring in de huidige vorm is een ‘onding’. Want wat verklaart het document nu eigenlijk zolang een RA en ‘het administratiekantoor op de hoek’ dezelfde verklaring mogen afgeven?

Tot zover zijn de meningen eensgezind. Als het op de te nemen stappen komt, lopen de opinies vervolgens mijlenver uiteen. Afschaffen, is de overtuiging van de tegenstanders. Terwijl de voorstanders vinden dat duidelijk moet worden aangegeven of de verklaring van een accountant afkomstig is of van een administratiekantoor.

EVENWICHT?

De voorstanders van de verklaring, vaak

RA's die via kleine kantoren de mkb-markt bedienen, hebben nog een ander argument, namelijk de eigen portemonnee. "Het dient ook een commercieel doel. Het afgeven van samenstelverklaringen levert ons jaarlijks een vaste stroom aan inkomsten op."

Zoals in 'de Accountant' van september 2008 (pagina 58) werd aangegeven, houden voor- en tegenstanders van het afschaffen van de samenstelverklaring elkaar redelijk in evenwicht. Tenminste, als we de reacties op de op Accountant.nl gepubliceerde stelling 'De samenstelverklaring moet worden afgeschaft' als maatstaf nemen. Van degenen die via internet hun mening gaven, bleek 49 procent voor te zijn, 48 procent was tegen.

Tot zover de cijfers. Want zoals het artikel in 'de Accountant' al vermeldde, schitterden de voorstanders van de samenstelverklaring door afwezigheid wat betreft het geven van een motivatie voor hun stemgedrag. Een voorstander die aanvankelijk bereid was om zijn standpunt voor dit artikel toe te lichten, trok zijn medewerking bij nader inzien in.

NEERWAARTSE SPIRAAL

Hoe anders is dat bij degenen die het document het liefst vandaag nog zouden afschaffen. Zij hebben de afgelopen weken duidelijk van zich laten horen door columns zowel op Accountant.nl als in 'de Accountant'. Een van hen is Joop Anemaet. In een opiniestuk in 'de Accountant' van oktober 2008 veegde hij de vloer aan met de aangekondigde kwaliteitsvoorschriften voor de samenstelpraktijk. Anemaet is voorzitter van de raad van bestuur van SMA Accountants en directeur van MKB.Ac dat handboeken publiceert voor accountantskantoren in de mkb-markt.

Anemaet is duidelijk over de gevolgen van de nieuwe regelgeving voor de waarde van

'De accountant die kwaliteit wil leveren, verliest op prijs van zijn collega.'

de samenstelverklaring. *Bad quality drives out good quality.* Iemand die zich er gemakkelijk van afmaakt kan hetzelfde kwaliteitsstempel op zijn werk zetten als iemand die hoge kwaliteitsnormen hanteert. Maar het mag duidelijk zijn dat de een vanwege zijn beroepsopvatting een stuk goedkoper kan werken dan de andere. De accountant die nog kwaliteit wil leveren, verliest het dus op prijs van zijn collega die het allemaal gemakkelijker

opneemt. Hierdoor komen we onherroepelijk in een neerwaartse spiraal terecht."

Anemaet is pessimistisch, zeker na de reacties op zijn opiniestuk.

"Ik gaf daar het voorbeeld van een

accountant die telefonisch de jaarrekeningposten van de klant verneemt, die in een rapport opneemt, daar een samenstelverklaring bijvoegt en het geheel naar de bank opstuurt. Ik had uiteraard sterk overdreven in dit voorbeeld, om de discussie op gang te brengen. Maar wie schetst mijn verbazing toen ik per e-mail als reactie van een RA kreeg: 'Nou en?' Met andere woorden: deze collega vindt het blijkbaar geoorloofd om op deze onverantwoorde manier met de samenstelverklaring om te gaan."

TWEEDELING

Anemaet verwijt het NIVRA dat het een tweedeling creëert binnen de accountancy. "Aan de ene kant heb je de controlerende accountant, die bedolven wordt onder de regelgeving, aan de andere kant de samenstelpraktijk waarvoor geen enkele regel geldt. Een hele groep accountants daalt hierdoor af naar het niveau van een administratiekantoor. Je kunt erop wachten dat het een keer fout gaat. Stel je voor, een bank heeft op basis van een samenstelverklaring een krediet gefinancierd voor een bedrijf dat vervolgens in de problemen komt. De bank pikt het niet en stapt naar de rechter. Die zal ons vermoedelijk dwingen om terug te keren naar de oude situatie. Eind goed al goed? Het is maar hoe je het bekijkt. Want het zal het imago van onze beroepsgroep beslist geen goed doen. We moeten daarom als accountants een onderscheidend kwaliteitsniveau van onze samenstelpraktijk handhaven. Daar zijn andere voorschriften voor nodig dan thans worden voorgesteld."

NOvAA wil 'oormerk' voor opsteller samenstelverklaring

De NOvAA juicht het toe als samenstelverklaringen worden 'geoormerkt' waardoor de klant kan zien of hij van een accountant afkomstig is of niet. Dat zegt NOvAA-woordvoerder Fred de Vries. Volgens hem is deze wens tijdens ledenvergaderingen naar voren gekomen. "Op de vijf vergaderingen die we in het land hebben belegd, bleken de aanwezigen in meerderheid voor de samenstelverklaring. De legitimiteit van de verklaring werd in ieder geval niet ter discussie gesteld. Wel hecht men grote waarde aan een oormerk. Omdat als iedereen een samenstelverklaring afgeeft die verklaring uiteindelijk aan waarde verliest."

'Het belang van de samenstelverklaring neemt voor ondernemers af naarmate ondernemingen kleiner worden.'

ACHTERHOEDEGEVECHT

Ook Erik-Jan Kreuze leverde in een opiniestuk (zie juli/augustusnummer of Accountant.nl) forse kritiek op de samenstelverklaring. "Mijn grootste bezwaar is het begrip 'verklaring', want we verklaren vrijwel niets. Wat zegt een accountant nu eigenlijk als hij dit document afgeeft? Daarom ben ik er groot voorstander van dat we in het vervolg van een samenstellingsrapport spreken en daarmee sluiten we volgens mij prima aan bij IFAC." Als toch wordt vastgehouden aan de term

samenstelverklaring, zou Kreuze graag willen zien dat er een onderscheid zou worden gemaakt tussen een RA en een administratiekantoor. "De overweging van NOvAA en NIVRA om het begrip 'accountant' te introduceren in de tekst zou al een eerste stap zijn. Dat zou al geweldig helpen. Door de uniformiteit die nu bestaat, zie je geen verschil tussen een verklaring van een RA of een administratiekantoor. Dat werkt op z'n zachtst gezegd niet verhelderend. Maar uiteindelijk is dit slechts een achterhoedegevecht. De diverse gebruikers van onze werk kijken natuurlijk ook naar het kantoor en de ondertekening. Daarom blijf ik voorstander van het afschaffen van de samenstelverklaring."

Volgens Erik-Jan Kreuze zijn wel betere onderwerpen te bedenken die hoognodig op de schop moeten worden genomen. "Wat te denken van de jaarrekening zelf? Deze terugblik op het functioneren van een onderneming over het afgelopen jaar kunnen we flink opwaarderen met een analyse van de bedrijfseconomische ontwikkeling, goede kengetallen en trends, maar wellicht ook met een extrapolatie naar de komende jaren. Zo kunnen we goed in gesprek blijven met onze cliënten. Daarbij wordt door XBRL de samenstelverklaring in *no time* een document van vóór 2010."

GEEN GARANTIE

Ebo Roek, voorzitter van de commissie vaktechniek van de SRA, ziet onder voorwaarden nog wel een toekomst voor de samenstelverklaring. "Ik zie het als een communicatiemiddel waarmee een accountant duidelijk maakt dat zijn werk aan bepaalde professionele kwaliteitseisen voldoet. Dat is het en niets meer. De accountant geeft dus geen garantie dat de door de opdrachtgever verstrekte gegevens waarheidsgetrouw zijn. Als iedereen dat

goed op het netvlies houdt, dan is voor mij de samenstelverklaring een hulpmiddel." Volgens Roek zou je het beste van 'een verklaring van een accountant bij een samenstellingsopdracht' kunnen spreken. "Hiermee wordt het direct ook duidelijk of de verklaring door een accountant of door een administratiekantoor is opgesteld. Dan kunnen klanten zelf beslissen op basis van een bepaald kwaliteitsstempel met wie ze in zee gaan en of ze bereid zijn om de bijbehorende hogere kosten voor een samenstelverklaring van een accountant te betalen.

'De overweging van NOvAA en NIVRA om het begrip 'accountant' te introduceren in de tekst zou al een eerste stap zijn.'

Dan verdwijnt het bezwaar van sommige accountants dat de samenstelverklaring oneerlijke concurrentie in de hand zou werken. Het NIVRA moet mijns inziens nadenken over de verbetering van het etiket bij samenstellingsopdrachten."

GEEN TRAAN LATEN

Als accountants zich in hun werkzaamheden werkelijk zouden laten leiden door wat 'de markt' van hen verwacht, dan zou er van een discussie over de samenstelverklaring geen sprake zijn. Want mkb-ondernemers in het midden- en kleinbedrijf hechten weinig tot geen waarde aan de huidige verklaring, zegt Jurgens Warmerdam, secretaris fiscale zaken van MKB-Nederland. Dit in tegenstelling tot de daadwerkelijke praktische adviezen en aanwijzingen van de accountant zelf. Een verduidelikend gesprek tussen bank en accountant is volgens Warmerdam uiteindelijk waardevoller dan een samenstelverklaring.

"Dat een accountantsverklaring voor grote ondernemingen verplicht is, daar zien uiteraard ook wij de noodzaak van in. Hiermee krijgen aandeelhouders en andere partijen enige garantie over het

Standpunt NIVRA-bestuur

Het bestuur van het NIVRA heeft een conceptstandpunt over de samenstelverklaring geformuleerd waarover ze nog een definitief besluit moet nemen. In het conceptstandpunt geeft het bestuur nauwkeurig aan wat van de samenstelverklaring mag worden verwacht en wat niet.

Voor de accountant is het doel van een samenstellingsopdracht zijn deskundigheid op het gebied van verslaggeving en niet zijn deskundigheid op controlegebied, aan te wenden bij het verzamelen, verwerken, rubriceren en samenvatten van financiële informatie tot een financieel overzicht.

Dit houdt in het algemeen in het omzetten van gedetailleerde gegevens in een hanteerbare en begrijpelijke vorm zonder dat vereist wordt dat de beweringen die aan de informatie ten grondslag liggen, waaronder de beweringen dat de informatie juist en volledig is, worden gecontroleerd of beoordeeld.

De uit te voeren werkzaamheden zijn er niet op gericht en stellen de accountant niet in staat enige zekerheid omtrent de getrouwheid van een financieel overzicht te verschaffen.

De gebruikers van een samengesteld financieel overzicht kunnen echter enige toegevoegde waarde ontleen aan de betrokkenheid van de accountant, aangezien hij verplicht is de werkzaamheden met professionele deskundigheid en zorgvuldigheid uit te voeren.

‘Wij als MKB-Nederland zouden er geen traan om laten als de samenstelverklaring in de huidige vorm zou worden afgeschaft.’

functioneren van ondernemingen waarin zij financiële belangen hebben. Maar dat gaat uiteraard niet op voor kleine bedrijven. Ik durf zonder meer de stelling aan dat voor ondernemers het belang van de samenstelverklaring afneemt naarmate ondernemingen kleiner worden.” Volgens Warmerdam maakt de wijze waarop accountants de verklaring formuleren de zaak er ook niet beter op. “De toonzetting is nogal ontwijkend van aard. Er staat vooral in wat niet het geval is. De mkb-ondernemer vraagt zich dan ook af wat hij eraan heeft. En ook de banken varen er niet geheel blind op als ze een kredietaanvraag van een ondernemer moeten beoordelen. En die bank staat vervolgens model voor elke andere handelspartner van een ondernemer. Kortom, wij als MKB-Nederland zouden er geen traan om laten als de samenstelverklaring in de huidige vorm zou worden afgeschaft.”

OVERBODIG

Blijft over de vraag of de hele discussie over afschaffing of instandhouding van de samenstelverklaring op termijn niet door de actualiteit zal worden ingehaald. Op 10 juni van dit jaar keurde de Eerste Kamer een wetswijziging goed die grote gevolgen voor het werk van mkb-accountants kan hebben. Want vanaf nu mogen kleine ondernemers hun fiscale jaarrekening ook als commerciële jaarrekening indienen (zie ook ‘de Accountant’, juli/augustus 2008, pagina 50). Maakt deze *samenval* de samenstelverklaring niet in één klap meteen overbodig?

Joop Anemaet: “Dat staat wat mij betreft los van de vraag welk kwaliteitsniveau we als beroepsgroep in de samenstelpraktijk willen handhaven. Ook als de kleine ondernemer een jaarrekening op fiscale grondslagen opstelt blijft de betrouwbaarheid van het gepresenteerde cijfermateriaal relevant.”

Jurgen Warmerdam: “Ik denk niet dat die discussie hierop invloed heeft. Een verkla-

Tekst van de samenstellingsverklaring

Hoe luidt de tekst van de samenstellingsverklaring waar nu zo’n discussie over is ontstaan eigenlijk? In de voorbeeldteksten van NIVRA-NOvAA is het als volgt geformuleerd:

Aan: Opdrachtgever

Opdracht

Wij hebben de in dit rapport/verslag opgenomen jaarrekening van ... te ... samengesteld. De jaarrekening is opgesteld op basis van de door het bestuur van de entiteit verstrekte gegevens. De verantwoordelijkheid voor de juistheid en de volledigheid van die gegevens en voor de daarop gebaseerde jaarrekening berust bij het bestuur van de entiteit. Het is onze verantwoordelijkheid een samenstellingsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

Werkzaamheden

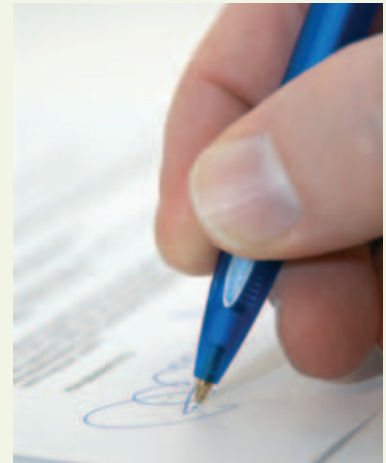
Wij hebben onze samenstellingsopdracht uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder Standaard 4410 ‘Opdrachten tot het samenstellen van financiële informatie’. De in dit kader uitgevoerde werkzaamheden bestonden in hoofdzaak uit het verzamelen, het verwerken, het rubriceren en het samenvatten van financiële gegevens. De aard en de omvang van deze werkzaamheden brengen met zich dat deze niet kunnen resulteren in die zekerheid omtrent de getrouwheid van de jaarrekening welke aan een accountantsverklaring of aan een beoordelingsverklaring kan worden ontleend.

Bevestiging

Op basis van de ons verstrekte gegevens hebben wij de jaarrekening samengesteld in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Plaats, datum

Naam accountantspraktijk

ring geeft een bepaald beeld van de administratieve gang van zaken. Dit verandert niet als de fiscale jaarrekening meer en meer het uitgangspunt wordt.”

Erik-Jan Kreuze: “Het is sterk afhankelijk van hoe je het nut van een commerciële jaarrekening ziet en hoe je de rol van de accountant in de toekomst definieert. Een commerciële jaarrekening die inzage biedt in actuele waarden wordt door grotere samenstelbedrijven op prijs gesteld. Het is dus maar de vraag of de bijlage bij de aangifte voor dergelijke bedrijven de

commerciële jaarrekening doet vergeten.” Ebo Roek: “Ook dan blijft het wenselijk dat een accountant een verklaring afgeeft bij het werk dat hij heeft gedaan. De samenstellingsverklaring verdwijnt in mijn ogen hierdoor niet. En nogmaals: ik spreek dan wel over een verklaring waaruit duidelijk blijkt dat hij door een accountant is opgesteld.” □

